Analiza raportów niefinansowych wybranych przedsiębiorstw z branży energetycznej

Olga ŚWINIARSKA[1)]

[1)] PhD student; Faculty of Civil Engineering and Resource Management, AGH University of Krakow, Cracow, Poland; email: swiniarska@agh.edu.pl

http://doi.org/10.29227/IM-2024-02-86

Submission date: 19-11-2024 | Review date: 20-12-2024

Abstrakt

Raporty niefinansowe publikowane są przez przedstawicieli każdej branży. Branżą o największej liczbie wydanych raportów w latach 2005–2016 była branża paliwowa (energetyczna i surowcowa) [1]. W artykule dokonano analizy raportów największych, kluczowych dostawców energii w Polsce: PGE, TAURON, Enea oraz Energa. Każde z przedsiębiorstw objęte jest obowiązkiem sprawozdawczości niefinansowej i publikuje swoje raporty w postaci raportów zintegrowanych, wykorzystując jednocześnie Standardy GRI. Przeprowadzona analiza wykazała spójność w większości raportowanych obszarów. Wszystkie analizowane przedsiębiorstwa stawiają na najwyższym poziomie obszar środowiskowy (produkcja energii ze źródeł odnawialnych, redukcja emisji gazów cieplarnianych, zapobieganie zmianom klimatu i ograniczenie negatywnego wpływu działalności na środowisko) oraz obszar społeczno-zewnętrzny (dialog ze społecznością lokalną) [2].

Słowa kluczowe: *raportowanie niefinansowe, raportowanie zintegrowane, standardy GRI, energetyka, zrównoważony rozwój*

1. Raportowanie niefinansowe

Dyrektywa o raportowaniu niefinansowym 2014/95/EU zwana również jako Non-Financial Reporting Directive (NFRD) została zaimplementowana do polskiego prawa poprzez dwa akty prawne: zmianę Ustawy o Rachunkowości w zakresie wymogów rozszerzonego raportowania informacji niefinansowych oraz zmianę rozporządzenia w sprawie informacji bieżących i okresowych w zakresie wymogów ujawniania informacji o polityce różnorodności w odniesieniu do składu organów spółki [3].

Obowiązkiem publikacji rozszerzonego raportowania niefinansowego zostały objęte jednostki zainteresowania publicznego (JZP), które zostały wymienione w art. 3 ust. 1e pkt 1–6 ustawy o rachunkowości [4]. Jednostki objęte obowiązkiem muszą spełniać co najmniej dwa kryteria:

- 500 osób – średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty – 500 osób oraz
- 85 000 000 zł – suma aktywów bilansu lub 170 000 000 zł – przychód netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy.

Ustawa o Rachunkowości w ramach rozszerzonego raportowania niefinansowego wymaga umieszczenie podstawowych informacji ESG (Environmental, Social, Governance), czyli podejścia zarządczego do tematów środowiska naturalnego, społecznych i zarządczych [5].

Ponadto, jednostka publikująca oświadczenie niefinansowe lub raport niefinansowy powinna kierować się zasadą istotności i przedstawić informacje w zakresie pozwalającym ocenić ją, jej wyniki oraz wpływ na swoje otoczenie.

Jednostka ma możliwość skorzystania z dowolnego standardu, normy lub wytycznych do stworzenia oświadczenia czy raportu niefinansowego: krajowe, unijne, międzynarodowe, własne, kombinację różnych standardów. Konieczne jest jednak wskazanie w publikowanym dokumencie z jakiego standardu bądź normy skorzystano w trakcie sporządzania raportu [3].

Zgodnie z bazą Fundacji Standardów Raportowania, zbierającą listę spółek objętych obowiązkiem publikacji informacji niefinansowych, około 43% wszystkich spółek z listy raportuje w nawiązaniu do standardów GRI. Pozostała część stosuje albo standardy SIN albo własne wytyczne (Rysunek 1).

2. Producenci energii elektrycznej

Energia elektryczna może być wytwarzana przez duże elektrownie, jak i małe gospodarstwa domowe posiadające instalacje wytwórcze. W Polsce producentami energii elektrycznej są [7]:

- elektrownie systemowe – główni producenci energii wytwarzanej z węgla kamiennego i brunatnego,
- elektrociepłownie – zakład wytwarza w jednym procesie technologicznym energię elektryczną oraz ciepło przeznaczone dla sieci miejskiej lub przemysłu,
- elektrownie oparte o odnawialne źródła energii (OZE) – energię słoneczną (elektrownie fotowoltaiczne), energię wiatrową, wodną oraz powstałą w wyniku spalania biomasy lub biogazu.

Według danych z 31.12.2021 r. Polskich Sieci Elektroenergetycznych, w produkcji energii elektrycznej największy udział posiadały elektrownie zawodowe. Węgiel kamienny stanowił 45,87%, węgiel brunatny 15,40%, natomiast energia produkowana z gazu – 6,18%. Wśród zielonej energetyki dominowały instalacje wiatrowe i inne źródła odnawialne, stanowiły one 28,12%, elektrownie oparte na wodzie – 4,44% [8].

3. Spółki energetyczne w Polsce

Rynek energetyczny w Polsce podzielony jest na 5 głównych dostawców – Enea, Energa, PGE, TAURON, Innogy, których obszar i liczba klientów zaprezentowana jest na Rysunku 2. Dodatkowo istnieje wiele mniejszych, alternatywnych

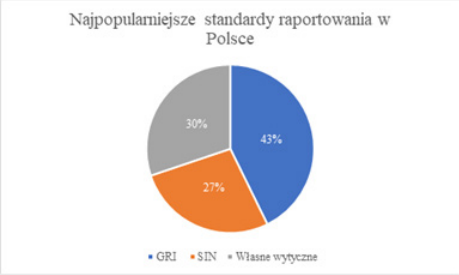

Rys. 1. Rozkład standardów, zgodnie z którymi raportują spółki zobowiązane do publikacji informacji niefinansowych. Źródło: opracowanie własne na podstawie [6]

Fig. 1. Distribution of standards according to which companies obliged to publish non-financial information reports. Source: own study based on [6]

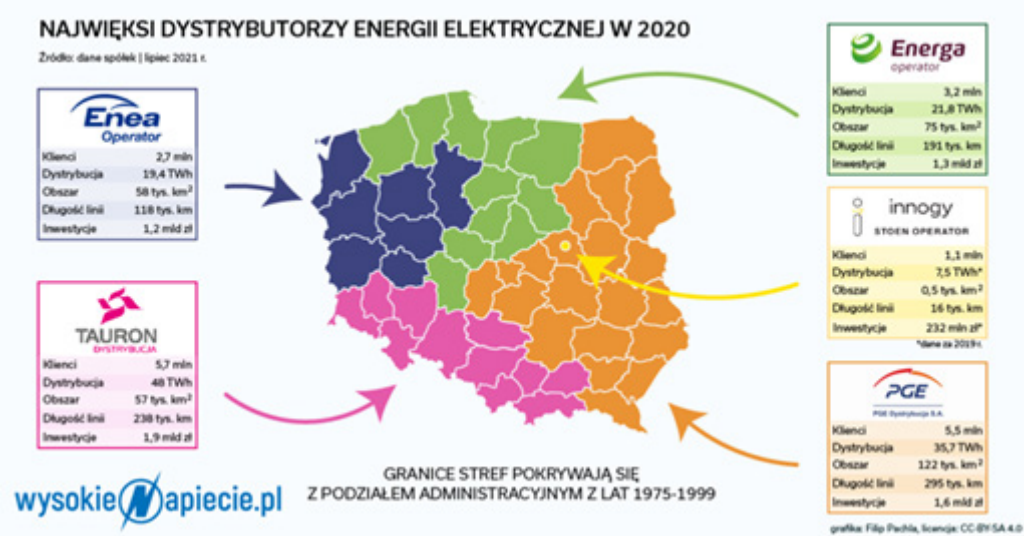

Rys. 2. Główne grupy energetyczne w Polsce w 2020 roku. Źródło: [9]

Fig. 2. Main energy groups in Poland in 2020. Source: [9]

dostawców: Audax Energia, Enefit, EWE, Handen, Engie, AXPO, Energia Polska, Eniga, PKP Energetyka, Enrex Energy, Konerg, Beskidzka Energetyka, Vervis, Umimot Energia I Gaz, Encore, Respect Energy, Polenergia, Novum Telekomunikacja, Ergo Energy, Elektra, Energetyka dla Domu, 3Wings, Elsen, Orlen, Green S.A.

Dystrybucja energii elektrycznej polega na transporcie energii elektrycznej za pomocą sieci i urządzeń elektroenergetycznych wysokich, średnich oraz niskich napięć do odbiorców końcowych. Działalność ta jest realizowana przez Operatorów Systemów Dystrybucyjnych (OSD) [10].

Największym dostawcą energii elektrycznej na terenie Polski według danych przedstawionych na Rysunku 12, TAURON, obsługuje on około 5,7 mln klientów dostarczając energię o łącznej wartości 48 TWh. TAURON obsługuje powiaty na terenie województw: śląskie, dolnośląskie, opolskie oraz małopolskie [11].

Drugim pod względem wielkości dostarczanej energii dostawcą jest PGE Dystrybucja, obsługuje około 5,5 mln klientów na obszarze Polski środkowo-wschodniej, w województwach: lubelskim, łódzkim, małopolskim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim, podlaskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim. Wielkość dostarczanej energii sięga 35,7 TWh [10].

Energa Operator jest trzecim co do wielkości dystrybutorem energii elektrycznej na terenie Polski. Obsługuje ona około 3,2 mln klientów dostarczając energię o łącznej wartości 21,8 TWh, na terenie województw: pomorskiego i warmińsko-mazurskiego oraz zachodniopomorskiego, wielkopolskiego, łódzkiego, mazowieckiego i kujawsko-pomorskiego.

Enea Operator obsługuje około 2,7 mln klientów, dostarczając energię o łącznej wartości 19,4 TWh. Działalność dystrybucyjna Enei obejmuje sześć województw: wielkopolskie, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie, lubuskie oraz niewielką części województwa dolnośląskiego i pomorskiego.

Innogy od grudnia 2021 roku zostało zmienione na E.ON. Spółka dostarcza energię na terenie Warszawy oraz gmin ościennych dla około 1,1 mln klientów, wielkość dostarczanej energii wynosi 7,5 TWh. Jest to najmniejszy dostawca energii spośród 5 głównych dostawców na terenie Polski.

4. Metodologia i cel badań

Analizie poddano raporty 4 największych dystrybutorów energii elektrycznej na terenie Polski z uwagi na dominujący udział w rynku oraz znaczącą przewagę konkurencyjną nad pozostałymi dostawcami. Analiza objęła: wywiad, analizę raportów ESG Grup Kapitałowych Enea, Energa, PGE oraz TAURON. Niniejsze raporty obejmują działalność również spółek odpowiedzialnych za dystrybucję energii elektrycznej. Wszystkie raporty zostały opracowane zgodnie ze Standardami GRI.

Założeniem analizy, jest przedstawienie, iż przedsiębiorstwa z jednej branży o zbliżonej skali działalności identyfikują podobne istotne tematy i dokonują ich raportowania poprzez ujawnienie wskaźników ilościowych i jakościowych zgodnie

Rys. 3. Model przeprowadzenia badania i analizy. Źródło: opracowanie własne
Fig. 3. Model for conducting research and analysis. Source: own study

Tab. 1. Zestawienie istotnych tematów analizowanych firm. Źródło: opracowanie własne
Tab. 1. Summary of important topics of the analyzed companies. Source: own study

Obszar	Temat	Enea	Energa	PGE	Tauron
Ekonomiczno-rynkowy	Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego – efektywnego zapewnianie dostępu do energii elektrycznej i cieplnej			X	X
	Inwestycje na rzecz rozwoju produkcji energii ze źródeł odnawialnych			X	X
	Etyczne prowadzenie biznesu, marketingu i zapobieganie naruszeniom zasad konkurencyjności	X		X	X
	Wkład w rozwój gospodarczy państwa	X	X		
	Zachowanie poufności oraz bezpieczeństwo danych klientów	X			X
	Wysokie standardy obsługi klientów oraz dbałość o ich satysfakcję	X			X
Społeczny-wewnętrzny	Bezpieczeństwo i higiena pracy	X		X	X
	Edukacja i rozwój pracowników		X	X	X
	Prowadzenie dialogu z pracownikami		X		X
	Różnorodność i równość szans, dbałość o równość wynagrodzeń kobiet i mężczyzn oraz zarządzanie luką pokoleniową	X		X	X
Społeczny-zewnętrzny	**Prowadzenie dialogu ze społecznością lokalną**	X	X	X	X
	Wsparcie lokalnej społeczności i aktywne realizowanie projektów		X	X	X
	Działalność charytatywna	X	X		
Środowiskowy	**Produkcja energii ze źródeł odnawialnych**	X	X	X	X
	Redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz zapobieganie zmianom klimatu	X	X	X	X
	Ograniczenie negatywnego wpływu działalności na środowisko	X	X	X	X
	Gospodarowanie odpadami	X			X
	Zmniejszenie zużycia energii w ramach własnej działalności	X	X		X
	Finansowanie inicjatyw i projektów badawczych na rzecz ochrony środowiska i zmniejszenia emisji			X	X

z wybranym standardem. Schemat przeprowadzonych badań przedstawiono na Rysunku 3.

5. Analiza raportów niefinansowych wybranych przedsiębiorstw

Grupa Enea przeprowadziła analizę istotności poprzez anonimową ankietę internetową dla kadry zarządzającej oraz interesariuszy zewnętrznych, wytypowanych jako kluczowych przez jednostki organizacyjne koordynujące poszczególne obszary funkcjonowania firmy [12]. Analizowane były tematy w czterech sferach: ekonomicznej, środowiskowej, społecznej i rynkowej.

W Grupie Energa proces analizy istotności podzielony został na kilka etapów w 2020 roku. Pierwszym etapem było przeprowadzenie dogłębnej analizy makroekonomicznej w obszarach ESG wraz z przeglądem najnowszych trendów w raportowaniu w wybranych, wysoko rozwiniętych krajach europejskich. Wyniki analizy wykorzystane zostały do przeprowadzenia warsztatu oraz oceny istotnych zagadnień dla raportowania dla branży. Po etapach wewnętrznych, przeprowadzono proces budowania mapy interesariuszy. Mapa została utworzona na podstawie analizy otoczenia bliższego oraz dalszego i warsztatu z kadrą managerską spółek tworzących Grupę Kapitałową Energa. Ostatnim etapem procesu definiowania istotności było przeprowadzenie ankiety skierowanej do wybranych, kluczowych grup interesariuszy oraz Panel Ekspercki. Cały proces pozwolił na opracowanie szczegółowej matrycy istotności zawierającej 35 najważniejszych zagadnień dla przedsiębiorstwa w obszarach: społeczny, środowiskowym i ekonomicznym.

Grupa PGE przygotowując raport za 2021 rok, z uwagi na utrudnienia, które powstały w wyniku Pandemi SARS-COV 2 nie przeprowadziła panelu z interesariuszami w ramach procesu definiowania istotności. Przedsiębiorstwo skorzystało z innych rozwiązań komunikacji online w celu identyfikacji kluczowych obszarów wpływu firmy w ocenie najważniejszych interesariuszy.

Proces definiowania istotności w Grupie TAURON został przeprowadzony w kilku etapach. Pierwszym było przeprowadzenie badania ilościowego, czyli ankiety wśród interesariuszy zewnętrznych oraz wewnętrznych. Badanie to posłużyło do wstępnego za-rysowania mapy istotnych tematów, które następnie zostało zweryfikowane w ramach badania jakościowego – warsztatów oraz wywiadów. Drugi etap badania potwierdził wagi zagadnień określonych w ramach badania ilościowego.

Z przeprowadzonej analizy zebrano istotne tematy i wskazano, które z nich powtarzają się w ramach poszczególnych, analizowanych przedsiębiorstw w podziale na obszary: ekonomiczno-rynkowy, społeczny wewnętrzny (dotyczący pracowników), społeczny zewnętrzny (dotyczący społeczności) oraz środowiskowy. Odpowiednie zestawienie prezentuje Tabela 1.

Zauważalne jest, że istotne tematy w każdym z analizowanych obszarów są zbliżone oraz spójne dla analizowanych

firm. Niniejsze zestawienie potwierdza hipotezę, iż przedsiębiorstwa działające w jednej branży identyfikują zbliżone obszary swojego wpływu na otoczenia, jak i wpływu otoczenia na własną działalność. Wszystkie analizowane przedsiębiorstwa stawiają na najwyższym poziomie aspekt i obszar środowiskowy – 3 tematy z 6 znalazły swoje odzwierciedlenie w raportach, jak również obszar społeczno-zewnętrzny – prowadzenie dialogu ze społecznością lokalną. Dodatkowo aż 10 z 19 tematów powtórzyło się w co najmniej 3 analizowanych firmach. Należą do nich zagadnienia związane z etycznym prowadzeniem biznesu, bhp, rozwojem pracowników, różnorodnością i równością szans, prowadzeniem dialogu ze społecznością lokalną, realizowaniem projektów, produkcją energii ze źródeł odnawialnych, redukcją emisji gazów cieplarnianych oraz zapobieganiem zmianom klimatu, ograniczeniem negatywnego wpływu działalności na środowisko, a także zmniejszeniem zużycia energii.

6. Podsumowanie

Podsumowując przeprowadzoną analizę, zauważalna jest porównywalność ważnych obszarów dla wszystkich przedsiębiorstw energetycznych, aczkolwiek są również rozbieżności (9 z 19 tematów raportowanych znajduje odzwierciedlenie w raportach tylko 2 przedsiębiorstw np. zachowanie poufności oraz bezpieczeństwo danych klientów, prowadzenie dialogu z pracownikami, działalność charytatywna, gospodarowanie odpadami czy finansowanie inicjatyw i projektów badawczych. Z wymienionych tematów wynika, że kluczowe dla działalności branży energetycznej w filarach ESG są:

- w filarze środowiskowym „E" jest produkcja energii ze źródeł odnawialnych, co bezpośrednio przekłada się na redukcję emisji gazów cieplarnianych, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko naturalne, jak i zmniejszenie zużycia energii w ramach własnej działalności;
- w filarze społecznym „S" kluczowe jest utrzymanie wysokich standardów bezpieczeństwa dla pracowników, ich rozwój i edukowanie oraz zapewnienie równości i różnorodności. Natomiast w kontekście społecznym zewnętrznym, istotne jest prowadzenie dialogu oraz wspieranie lokalnej społeczności;
- w filarze zarządczym „G" najistotniejsze jest etyczne prowadzenie biznesu, marketingu i zapobieganie naruszeniom zasad konkurencyjności.

Na podstawie analizy raportów zintegrowanych przedmiotowych przedsiębiorstw energetycznych można stwierdzić, iż zaadresowały one istotne tematy we wskaźnikach jakościowych i ilościowych. Wprowadzona konieczność publikowania danych niefinansowych pozwoli z pewnością na podniesienie zrównoważenia działalności prowadzonych przez przedsiębiorstwa energetyczne, co może być istotne z uwagi na rosnącą świadomość grup interesariuszy takich jak inwestorzy, pracownicy czy lokalna społeczność. Niemniej jednak brak ujednoliconych wymagań odnośnie raportowania danych niefinansowych może wskazywać potrzebę ich standaryzacji, a Dyrektywa o Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej (z ang. Corporate Sustainability Reporting Directive) może stanowić rozwiązanie dla niniejszej kwestii.

This paper was supported by the AGH University of Science and Technology [No. 16.16.100.215]

Literatura – References

1. CSRinfo, 10 lat raportowania niefinansowego w Polsce, https://www.csrinfo.org/10-raportowania-niefinansowego-polsce/, 17.07.2022.
2. Kowal B., Kustra A., Sustainability reporting in the energy sector, E3S Web of Conferences, Kraków, 2016, vol. 10 art. no. 00129, s. 1–4.
3. Dadacz J., Zmiana polskich przepisów w związku z implementacją dyrektywy 2014/95/UE, Raportowanie niefinansowe - Poradnik dla raportujących, wydanie 2, Ministerstwo Rozwoju, 2017.
4. Ferens A., Informacje niefinansowe w sprawozdawczości spółek branży energetycznej, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, 2019, vol 63, nr 11.
5. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o rachunkowości: (Dz.U. 2021 poz. 217)
6. Fundacja Standardów Raportowania, Raporty spółek, https://standardy.org.pl/raporty-spolek/, 15.07.2022.
7. Anczykowa A., Elektrociepłownia. [H. w:] Popularna encyklopedia powszechna. Red. Czopek L., OW „Fogra", T. 5.,Kraków: 1995 (s. 60).
8. GSIA, Global Sustainable Investment Alliance, Global Sustainable Investment Review, http://www.gsi-alliance.org, 1.07.2019.
9. Lament M., Standardy raportowania niefinansowego w podmiotach społecznie odpowiedzialnych w Polsce, Marketing i rynek, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne S.A. 2017, nr 11.
10. GRI., The value of sustainability reporting and the GRI Standards, https://www.globalreporting.org/media/jzylu3ek/the-value-of-sustainability-reporting-and-the-gri-standards.pdf, 14.07.2022.
11. Komisja Europejska, Raportowanie zrównoważone przedsiębiorstw, https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en, 15.07.2022.
12. Enea, Raport ESG Grupy Kapitałowej ENEA za 2021 r.

Analysis of Non-Financial Reports of Selected Companies from the Energy Industry

Representatives of every industry publish non-financial reports. The industry with the largest number of reports issued in 2005–2016 was the fuel industry (energy and raw materials) [1]. The article analyzes the reports of Poland's largest, key energy suppliers: PGE, TAURON, Enea, and Energa. Each enterprise is subject to the non-financial reporting obligation and publishes its reports as integrated reports, using the GRI Standards. The analysis showed consistency in most of the reported areas. All analyzed companies place the environmental area (production of energy from renewable sources, reduction of greenhouse gas emissions, prevention of climate change, and limiting the negative impact of their activities on the environment) and the social-external area (dialogue with the local community) at the highest level [2].

Keywords: *non-financial reporting, integrated reporting, GRI standards, energy, sustainable development*